

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток вищої освіти у західному регіоні України

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма Освітні, педагогічні науки
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 7 від “10” грудня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвиток вищої освіти у західному регіоні України
Викладач	д.пед.наук, проф. Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380956827858
E-mail викладача	viktoria.stynska@pnu.edu.ua
Освітня програма	011 Освітні, педагогічні науки
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4707 .
Консультації	Четвер 14.00 – 15.00

2. Опис дисципліни

Предмет вивчення курсу «Розвиток вищої освіти у західному регіоні України» – особливості становлення, тенденції розвитку і сучасний стан вищої освіти у західних областях України. Навчальна дисципліна є важливим підґрунтям для поглиблення знань майбутніх педагогічних і науково-педагогічних працівників про процес розвитку теорії та практики навчання, виховання і професійної підготовки студентів у закладах передвищої та вищої освіти західних земель України, з'ясування специфіки у межах різних державно-політичних режимів і в незалежній українській державі; усвідомлення значущості регіонального досвіду організації та функціонування ЗВО університетського й неуніверситетського типів для загальнонаціонального культурно-освітнього поступу та використання його позитивних елементів у самостійній освітній діяльності.

Мета: забезпечити засвоєння студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти знань про особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у різних умовах і на різних етапах функціонування західноукраїнського суспільства; сформуванню умінь й навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики національної вищої школи регіону задля ефективної самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності.

Завдання:

- сформуванню у студентів магістратури цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти в західному регіоні України;
- з'ясувати витоки становлення, особливості й етапи еволюції західноукраїнської вищої школи в нерозривній єдності із загальнонаціональними тенденціями розвитку вищої освіти, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами;
- допомогти студентам опанувати головні положення науково-педагогічних надбань визначних організаторів і репрезентантів високошкільних студій Західної України XIX – початку XXI ст.;
- сприяти активізації пошукової роботи студентів, розвитку їхнього науково-творчого потенціалу та формуванню компетентностей, необхідних у майбутній фаховій діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- причини й особливості становлення, специфіку й етапи розвитку вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах чужих політичних режимів;
- реалії вищої освіти західного регіону України у контексті світових і загальнонаціональних освітніх процесів кінця XIX – початку XXI ст.;
- історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітнього процесу у ЗВО Західної України у XIX – на початку XXI ст.;
- внесок викладачів і студентів західноукраїнських високих шкіл у розвиток національної вищої освіти і педагогіки вищої школи.

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати;
- виокремлювати проблеми у розвитку високого шкільництва Західної України, суголосі з сучасними процесами у вищій освіті нашої держави і зарубіжжя, та визначати шляхи і способи їх розв'язання;

- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти західного регіону України на основі аналізу базової та додаткової літератури й електронних ресурсів;
- визначати положення теорії та практики навчання й виховання молоді в закладах вищої освіти західноукраїнського регіону, які сприяють розвитку педагогічного мислення, формуванню загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців вищої освіти України.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, у процесі навчання, на основі поєднання спеціально предметних знань та вмінь з набутим досвідом дослідницької/інноваційної діяльності в системі вищої освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ЗК 10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності СК

- СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.
- СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.
- СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв’язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.
- СК 9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання

- РН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
- РН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
- РН 6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.
- РН 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

5. Структура курсу			
Обсяг курсу (90 год.)			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	011 Освітні, педагогічні науки	II	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.

<p><u>Тема 1. Передумови та чинники формування закладів освіти підвищеного типу на західноукраїнських землях.</u></p>	2 год		5
<p>Стан освіти в регіоні в умовах І Речі Посполитої. Типологія закладів освіти, зміст, методи і форми навчально-виховної діяльності.</p> <p>Виникнення шкіл підвищеного типу як відгомін загальноєвропейських освітніх трансформацій XVI – XVIII ст. Єзуїтські колегії й академії в системі західноукраїнського високого шкільництва. Львівська єзуїтська колегія – предтеча Львівського університету.</p> <p>Братські школи як чинники підвищення освітнього рівня і національно-культурного розвитку українського етносу. Львівська братська школа та її вплив на формування аналогічних закладів освіти на Правобережній Україні.</p> <p>Місце і роль Острозької школи-академії у культуро-освітніх процесах західноукраїнських теренів.</p> <p>Організація та зміст освітнього процесу в закладах освіти чернецого згромадження отців Василіян.</p>			
<p><u>Тема 2. Розвиток вищої освіти в Галичині, на Буковині та в Закарпатті у межах Австрійської (Австро-Угорської) імперії.</u></p> <p>Сутність австрійської освітньої політики кінця XVIII – початку XIX ст. та її вплив на розвиток початкового і середнього шкільництва на західноукраїнських землях. Вища освіта в австрійських освітніх реформах 1770-х – першої половини 1800-х рр.</p> <p>Виникнення і функціонування закладів богословської освіти підвищеного типу: від віденського «Барбареуму» до греко-католицької генеральної семінарії у Львові. Дяко-вчительський інститут у Перемишлі (І. Княгницький, М. Левицький).</p> <p>«Йосифінський» університет у Львові як перший в Україні класичний університет: особливості й етапи розвитку, еволюція змісту, методів, форм освітньої діяльності (1784 – 1918 рр.). «Studium ruthenium» при Львівському університеті (мета, завдання, викладачі та вихованці).</p> <p>Західноукраїнська освічена громадськість і студентство у боротьбі за окремий український університет (1800-і – 1900-і рр.): сутність ідеї, способи та висліди її реалізації, визначні репрезентанти.</p> <p>Заснування, діяльність, викладачі, випускники та студенти Чернівецького університету кінця XIX – початку XX ст.</p>	2 год		5
<p><u>Тема 3. Тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у першій половині XX-го ст.</u></p> <p>Освітня політика польського, румунського та чехо-словацького урядів і її вплив на розвиток вищої освіти у Галичині, на Буковині та в Закарпатті у 1920-х – 1930-х рр. Львівський університет в умовах ІІ Речі Посполитої. Організація, структура та зміст освітньої діяльності українського таємного університету у Львові. Львівська теологічна академія як єдиний український заклад вищої освіти у міжвоєнній Польщі. Особливості функціонування Чернівецького університету в межах румунської держави.</p>	2 год		5

<p>Високошкільні студії молоді Закарпаття в умовах чехо-словацької державності. Мета завдання, зміст освітньої політики радянської влади на приєднаних західноукраїнських землях та її вплив на розвиток шкільництва й вищої освіти в Західній Україні наприкінці 1939-го – на початку 1941 рр. Виникнення та довоєнне функціонування учительського інституту в м. Станиславові. Нові партійно-державні цільові освітні установки і методи їх упровадження в західних областях України у післявоєнне десятиріччя.</p> <p>Проблема забезпечення освіти регіону педагогічними і науково-педагогічними працівниками та шляхи і результати її вирішення. Теоретико-методичні основи навчання й виховання студентів у закладах вищої освіти Західної України в 1940-х – 1950-х рр.</p> <p>Викладачі та студенти ЗВО регіону середини ХХ ст. у боротьбі за національні державницько-політичні та культурно-освітні наративи.</p>			
<p><u>Тема 4. Розвиток теорії та практики вищої освіти у західних областях України у 1950-х – 1980-х рр.</u></p> <p>Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в західному регіоні України наприкінці 1950-х – у першій половині 1980-х рр. Утвердження «загальносоюзної» системи вищої освіти і посилення її русифікації як провідні тенденції у розвитку вищої освіти і їх відображення в змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.</p> <p>Спроби приведення змісту вищої освіти у відповідність із вимогами розвитку науки, техніки й культури та їх імплементація на західноукраїнських теренах.</p> <p>Реформування організаційних форм і змісту підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників відповідно до освітніх документів початку 1970-х – середини 1980-х рр. («Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді та дальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972 р.; «Про заходи по дальшому поліпшенню умов роботи сільської загальноосвітньої школи», 1973 р.; «Основні напрями реформування загальноосвітньої та професійної школи», 1984р. та ін.).</p> <p>Розвиток вищої школи в західному регіоні України в умовах демократизації суспільно-політичного життя другої половини 1980-х рр.</p> <p>Івано-Франківський державний педагогічний інститут у 1950-х – 1980-х рр.: тенденції розвитку, здобутки, проблеми.</p>	2 год		5
<p><u>Тема 5. Система вищої освіти західних областей України періоду її становлення як незалежної держави.</u></p> <p>Місце і роль закладів вищої освіти у відродженні національної системи освіти.</p> <p>Пріоритетні напрями і шляхи реформування вищої освіти у державних освітніх документах 1990-х – початку 2000-х рр. і їх відображення в структурі та змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.</p> <p>Трансформація вищої освіти західних областей України у контексті Болонського процесу та</p>	2 год		5

соціально-економічних і культурно-освітніх викликів початку ХХІ ст. Історико-педагогічні студії західноукраїнських науковців кінця ХХ-го – початку ХХІ-го ст. як чинник утвердження національних наративів у сфері вищої освіти. Внесок учених Прикарпаття у пошуки змісту, форм і методів нової парадигми вищої освіти України на межі ХХ – ХХІ ст. (Т.Завгородня, В. Кононенко, Р. Скульський, М. Стельмахович, Б. Ступарик та ін.).			
Тема 6. <i>Сучасна парадигма національної вищої школи та її реалізація закладами вищої освіти західного регіону України.</i> Організаційно-теоретичні засади функціонування національної системи вищої освіти у законодавчо-нормативних освітніх документах 2010-х рр. (закони України «Про вищу освіту», 2014 р., «Про освіту», 2017 р., Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки та ін.) і їхній вплив на утвердження нових підходів до організації та змісту освітнього процесу в ЗВО західних областей України. Провідні тенденції у розвитку вищої освіти західного регіону України як відображення загальнодержавних і світових високошкільних пріоритетів перших десятиліть ХХІ-го ст. Зміст, методи і форми міжнародного співробітництва закладів вищої освіти регіону. Нові підходи до наукової та науково-педагогічної підготовки фахівців для вищої освіти у західноукраїнських ЗВО та способи їх реалізації. Основні напрями і зміст наукових досліджень учених-педагогів університетів західних областей України у 2000 – на початку 2020-х рр.	2 год		5
Тема 1-2. Розвиток вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах австрійської (австро-угорської) державності.		4 год	5
Тема 3. Внесок викладачів і випускників ЗВО Західної України кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. у розвиток різних галузей знань, національної освіти і педагогічної думки.		2 год	5
Тема 4. Західноукраїнські студентські організації як чинники професійної підготовки та національного «освідомлення» академічної молоді.		2 год	5
Тема 5-6. Особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західних областях України у 1940-х – 1980-х рр.		4 год	5
Тема 7. Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти на Прикарпатті.		2 год	5
Тема 8-9. Сучасна вища педагогічна освіта західного регіону України у постатях її організаторів і репрезентантів. Підсумковий контроль знань.		4 год	5
<i>Загалом</i>	12	18	60

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Загальна система оцінювання навчальної	

дисципліни

Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	
		Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
64-74	D (задовільно)	Задовільно	Зараховано
60-63	E (задовільно)		
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		

Види навчальної роботи								Підсумковий тестовий контроль (залік)	Сума	
Поточний контроль				Тестовий контроль						
Пр 1	Пр 2	Пр 3	Пр 4	Пр 5	Пр 6	Пр 7	Пр. 8	ТК-1	ТК-2	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Max= 40								Max= 10	50	100

Загальні 100 балів включають:

50 балів – поточний контроль (практичні заняття та тести)

50 балів – підсумковий тестовий контроль (залік)

Вимоги до письмових робіт

Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn

Семинарські заняття

У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою:

«*відмінно*» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітньої компоненти, основні положення теорій, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у практичних діях, здійснює творчий підхід, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, сформовані компетентності. На високому рівні вміє використовувати сучасні інноваційні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації;

«*добре*» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теорії та практикою впровадження навчального матеріалу, аргументовано викладає його; має практичні навички, володіє компетентностями, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«*задовільно*» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями і практичні навички та компетентності, орієнтується в теоретичному матеріалі, але

	<p>непереконливо відповідає, знання є невпевненими або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати і порівнювати педагогічні аспекти, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для навчання, виховання і розвитку особистості;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Не вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати. Не здатний критично мислити, аналізувати. Не впроваджують цифрові інструменти і технології у практиці роботи педагога</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж поточного контролю</p> <p>Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж поточного контролю</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік</p> <p>Форма здачі: тестовий контроль на сайті d-learn (50 балів)</p>
6. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	<p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (2024). https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, повинні виконати усі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним</p>

	графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти *навч. метод. посіб./* автор. кол. Завгородня Т. К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П. та ін./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021 430 с.
2. Вища педагогічна освіта України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область/ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.). Київ: Знання України, 2010. 335 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за мод. реїт. системою навчання* [рек. МОН]. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.
4. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навч. метод. видання*. Івано-Франківськ. НАІР, 2017, 52 с.

5. Нагачевська З. Вища освіта української молоді у змісті діяльності представників Східної Галичини в австрійському парламенті наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть. *Освітні обрії*: наук. пед. журнал Івано-Франківського ІІПО і ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». 2021. №1 (52). С. 16-21.

6. Нагачевська З. Становлення і розвиток системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації учителів у Східній Галичині. *Обрії*: наук. пед. журнал Івано-Франківського ОІПО. 2016. №1. С. 21-26.

7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Допоміжна

9. Джус О. Професійне становлення і виховання молоді у програмах українських студентських організацій держав Заходу (1900-ті – 1930-ті рр.). *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*: Педагогічні науки . Херсон, 2019. Вип. LXXXVI. С. 22-28.

10. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.

11. Нагачевська З. І. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: *навч. метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 72 с.

12. Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2002.

226 с.

13. Пенішкевич О. І. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII – початок XX ст.). Чернівці: Рута, 2002. 520 с.

14. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. XX-го – початок XXI-го ст.). *Історичні записки*: зб. наук. праць. Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.

15. Стельмахович М. Вибрані педагогічні твори у двох томах. Том №1. Коломия: Вік, 2011. 520 с.

16. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення. Київ: ІЗМН, 1998. 336 с.

17. Українська педагогічна думка в іменах (Східна Галичина – українське зарубіжжя XX ст.) *навч. посіб.*/ Т. К. Завгородня, З.І. Нагачевська, Н.М. Салига та ін. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2009. 480 с.

Викладач:

Вікторія СТИНСЬКА